

โครงการย่อยที่ 2

เรื่อง

การพัฒนาขีดความสามารถการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและ
วิสาหกิจชุมชนแบบบูรณาการตามยุทธศาสตร์จังหวัดชัยนาท

**An Integrated Development of Tourism Capability in Terms of
Agro-tourism and Community Enterprise Under the Chainat
Province Strategies .**

ภายใต้แผนงานวิจัย

การพัฒนาขีดความสามารถการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ
ตามยุทธศาสตร์จังหวัดชัยนาท

**Tourism Capability Increasing Development by Integration
Follow Chainat Province Strategic**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สถาพร ถาวรธิวาสน์

คณะเกษตรและชีวภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ(วช.)

มีนาคม 2554

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ศึกษาศักยภาพในการพัฒนาขีดความสามารถการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวิสาหกิจชุมชน ศึกษาแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาขีดความสามารถการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวิสาหกิจชุมชน ศึกษากระบวนการการผลิต ประเมินมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ความเข้มแข็งของกลุ่ม และสังเคราะห์แนวทางส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวิสาหกิจชุมชน โดยใช้วิธีวิจัยประยุกต์ การสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ สันทนาการกลุ่มจากผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ในชุมชนและประเมินกลุ่ม ในเขต 4 อำเภอ 7 ตำบล 140 คน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน 13 กลุ่มและเกษตร 8 กลุ่มรวม 21 กลุ่ม ได้ผลวิจัยดังต่อไปนี้

ศักยภาพในการพัฒนาขีดความสามารถ พบว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตร สวนพวงขัวญู มีการฝึกอบรมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ส่วนสวนส้มโอพวงฉัตร สวนส้มโอลูกกลิ้ง สวนส้มโออุดมโรงเรียนชานา สามารถสาธิตการปลูก และการผลิตสารชีวภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชน พบว่า กลุ่มน้ำปลาตราเขื่อนเจ้าพระยา กลุ่มแชมพูสมุนไพร ชัยนาทเซรามิก เครื่องปั้นดินเผา กลุ่มลูกปัด กลุ่มหุ่นฟางนก เปลือกส้มโอหวาน กลุ่มข้าวแตน กลุ่มที่นอนพัฒนาการสาธิตการผลิต และเปลือกซ้อสินค้า

แผนกลยุทธ์ในการพัฒนาขีดความสามารถการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การพัฒนา(1)คุณภาพผลิตภัณฑ์ (2) รูปแบบสินค้า (3) การออกแบบบรรจุภัณฑ์ (4) ภูมิปัญญาและเทคโนโลยีการผลิต(5) การผลิตวัตถุดิบ (6) เครือข่าย (7) ศูนย์การเรียนรู้ (8) การตลาด

กระบวนการการผลิตเชิงเกษตรและผลิตภัณฑ์ชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ส่วนการผลิตทางการเกษตรมีการผลิตตามแนวทฤษฎีใหม่ ทุกกลุ่มได้ใบรับรองมาตรฐานคุณภาพสินค้าเกษตร

มาตรฐานความเข้มแข็งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนระดับสูง คือ กลุ่มน้ำปลาตราเขื่อนเจ้าพระยา แชมพูสมุนไพร เครื่องปั้นดินเผา ลูกปัด ส่วนกลุ่มในระดับปานกลาง คือ ชัยนาทเซรามิก เปลือกส้มโอหวาน ข้าวแตน นอกนั้นอยู่ในระดับต่ำ

แนวทางการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่า สามารถจัดทำแนวทางการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวได้แก่ 1) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก 2) จัดศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ 3) พัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มและเครือข่าย 4) พัฒนาศูนย์เรียนรู้ 5) พัฒนาที่พัก 6) ทำเส้นทางท่องเที่ยว 7) ท่องเที่ยวเชิงเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง 8) รับขวัญข้าว 9) วันเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The purposes of this research are: 1) to study the potential in developing the agro-tourism and small-micro community enterprise. 2) to study strategic plan in developing ability range of the agro-tourism. 3) to study product processing, to evaluate standard of products, the strength of group, and synthesize the supporting trend in the agro-tourism and small-micro community by using the apply research, interviews, observation and group conversations with local leaders and community officers. The group evaluation will be operated within 4 districts and 7 sub-district areas with 140 people in 13 small-micro community enterprises and 8 agro-tourism groups. The total number of the target group is 21 groups. The results of this research are as followed:

The potential in developing ability range: new theory for agricultural training by Payoong Kwan farm and plantation demonstration by Puaangchat pomelo farm, Uncle Klin, Udom pomelo's garden and farmers school. Moreover, the group of small-micro community enterprises found that Chao Praya Dam Fish sauce, herbal shampoo, Chainat ceramics, pottery, beads and straw puppet, stir pomelo skin and rice cracker are capable to demonstrate how to produce and choose the products.

Strategic plan for developing the ability in Agro-Tourism: the development of 1) Quality of Products 2) form of products, 3) the packaging design, 4) Intellectual ability and productive technology, 5) Raw material production, 6) Networks, 7) Learning center and 8) Marketing.

Agricultural and Community Production Process: The small-micro community enterprise has developed the products according to the standard of community products. The agricultural production tends to produce the products following the new theory. Every group is certified the standard of agricultural products.

The standard of small-micro community enterprise in the advanced group: Kuean fish sauce, herbal shampoo, pottery and beads groups. Furthermore, Chainat ceramics, pomelo skin and sweet rice cracker groups are in the middle level. While the rest of products are in the lower level.

The guidelines for promoting tourism activities: 1) develop facilities, 2) set up the product distribution center, 3) develop the strength of the business groups and networks, 4) develop learning center 5) develop accommodations 6) create accessible route, 7) sufficiency economy agro tourism 8) blessing spirit for rice harvest day, 9) sufficiency economy Day

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ 2552 งานวิจัยสำเร็จลุล่วงได้ต้องขอขอบพระคุณ ขอขอบคุณดร. ธเนศ ต่วนชะเอม ที่ให้คำปรึกษาในการแก้ไขปรับปรุงงานวิจัย ขอขอบคุณองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลทุกแห่งในเขตตำบลมะขามเฒ่า ตำบลธรรมามูล ตำบลเขาท่าพระ ตำบลตลุก ตำบลชัยนาท ตำบลแพรกศรีราชา เทศบาลสรรคบุรี เจ้าหน้าที่พัฒนาการอำเภอ กลุ่มแปลงเกษตรและวิสาหกิจ ชุมชนทุกกลุ่ม ที่ได้ให้ข้อมูลในการทำการวิจัย ในครั้งนี้ ขอขอบคุณ คุณกิตติชาติ ชาติยานนท์ คุณภัทรพร กิจชัยนุกูล คุณอนุสรณ์ ศรีวงษ์ญาติดี คุณชัชว วัฒนธรรมคุณอนันต์ ศรีเจริญ และ คุณชวันจิตร มุลขารี ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และจัดเก็บข้อมูล ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ยิ่งตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างมากและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผศ.ดร. สถาพร ถาวรธิวาสัน

กันยายน 2553

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญ	(4)
สารบัญตาราง	(7)
สารบัญภาพ	(8)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
นิยามศัพท์	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม	8
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	10
ระบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	12
การเพิ่มขีดความสามารถที่นำมาใช้กับองค์กร	13
การจัดการการท่องเที่ยว	15
การพัฒนาการท่องเที่ยว	18
มาตรฐานและตัวชี้วัดด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว	20
องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว	21
การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว	22
ความหมายของวิสาหกิจชุมชน	24
แนวคิดวิสาหกิจชุมชน	24
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผล	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
กรอบแนวคิดการวิจัย	32

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย	33
	ประชากรที่ศึกษา	33
	พื้นที่ในการวิจัย	33
	เทคนิคและวิธีการเลือกตัวอย่าง	33
	วิเคราะห์และสังเคราะห์รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว	35
	กรอบการดำเนินการวิจัย	36
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	37
	การประเมินศักยภาพของกลุ่มแปลงเกษตรและวิสาหกิจชุมชน	38
	การสร้างและตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย	40
	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	40
	การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล	41
บทที่ 4	ผลการวิจัย	42
	ผลการสำรวจกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและกลุ่มเกษตร โดยการสนทนากลุ่ม	43
	การประเมินศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวของแปลงเกษตรและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	44
	ศักยภาพในการพัฒนาขีดความสามารถการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวิสาหกิจชุมชน	51
	แผนกลยุทธ์ในการพัฒนาขีดความสามารถการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวิสาหกิจชุมชน	58
	กระบวนการการผลิตเชิงเกษตรและผลิตภัณฑ์ชุมชน	68
	การประเมินมาตรฐานผลิตภัณฑ์และความเข้มแข็งของกลุ่ม	79
	แนวทางส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวิสาหกิจชุมชน	83
	การจัดทำเส้นทางการท่องเที่ยว	86
	การตรวจสอบความเหมาะสมของข้อค้นพบและแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยว	87
บทที่ 5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	91
	สรุปผลการวิจัย	91
	อภิปรายผลการวิจัย	95
	ข้อเสนอแนะ	104

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	106
ภาคผนวก ก ผลการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์	111
ภาคผนวก ข แบบประเมินมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน	205
ภาคผนวก ค แบบประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	211
ภาคผนวก ง แผนที่เส้นทางการท่องเที่ยวภาพรวม	223
ภาคผนวก จ แบบสอบถามและผลสรุปความต้องการของนักท่องเที่ยว	225
ภาคผนวก ช ภาพการสนทนากลุ่ม และการวิพากษ์งานวิจัย	232

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงรายชื่อวิสาหกิจชุมชนและแปลงเกษตรที่มีศักยภาพตามคำแนะนำของ องค์การบริหารส่วนตำบลเทศบาลและเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน	43
2	แสดงองค์ประกอบการประเมินศักยภาพ 4 องค์ประกอบ	44
3	แสดงศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	48
4	แสดงการประเมินมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน	49
5	แสดงศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	50
6	แสดงศักยภาพการรองรับนักท่องเที่ยวของแปลงเกษตร	51
7	แสดงศักยภาพการรองรับนักท่องเที่ยวของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	54
8	แสดงกลยุทธ์ในการพัฒนาแปลงเกษตร	58
9	แสดงกลยุทธ์ในการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชน	60
10	แสดงการประเมินการผลิตและพัฒนาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	79
11	แสดงการประเมินการการตลาดและรายได้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	80
12	แสดงการประเมินการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	81
13	แสดงการประเมินความเข้มแข็งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	82

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แสดงโมเดลพื้นฐานของสตัฟเฟิลปีม	28
2	กรอบการดำเนินการวิจัย	32
3	กรอบแนวคิดการวิจัย	36
4	แสดงสวนส้มโอ	69
5	แสดงการผลิตสารชีวภาพของสวนพยูงขวัญ	70
6	แสดงการทำปุ๋ยชีวภาพของโรงเรียนชวนา	70
7	แสดงการต่อยอดของแปลงเกษตรมะเขือยาวเสียบยอด	71
8	ภาพการทำเกษตรของสวนผักผสมผสานวรรณ	72
9	แสดงการผลิตน้ำปลาตราเขื่อนเจ้าพระยา	72
10	แสดงการผลิตหุ่นฟางนก	73
11	การผลิตแชมพูสมุนไพร	73
12	การผลิตเปลือกส้มโอกวน	74
13	การผลิตข้าวแตน	74
14	การผลิตเบญจรงค์	75
15	การผลิตเซรามิก	76
16	แสดงการผลิตกระเป๋าลูกปัด	76
17	แสดงการผลิตที่นอน	77
18	การผลิตกล้วยม้วนปรุงรส	77
19	การผลิตน้ำพริก	78